

Blaskovicsova knižnica

Knižný fond „Blaskovicsovej knižnice“ patrí v rámci Slovenska medzi unikátne zbierky. Sú v nej uložené jedinečné exempláre orientálnych rukopisov a tlačí, vzácne tituly uhorskej starej tlače, bohatá kolekcia slovníkov uralsko-altajských jazykov, rukopisy prof. J. Blaskovicsa a iné cenné publikácie vydané od r. 1529 až po 80. roky 20. stor..

História fondu

Múzeum Jána Thaina v Nových Zámkoch získalo darom v r. 1989 od profesora Jozefa Blaskovicsa z Prahy časť jeho odbornej knižnice. V knižnom fonde Blaskovicsovej knižnice sa nachádza 3625 knižných jednotiek.

Celý fond „Blaskovicsovej knižnice“ bol rozdelený na dve časti - jednu tvorí beletria, odborné knihy, slovníky a rukopisy a druhú časopisy (periodická a neperiodická tlač). Knižničný fond „Blaskovicsovej knižnice“ pozostáva z 3625 knižných titulov. Z hľadiska medzinárodného desatinného delenia jednotlivé knižné tituly môžeme zaradiť do nasledujúcich tried:

1. Všeobecnosti
2. Jazykoveda. Filológia. Krásna literatúra. Literárne vedy
3. Zemepis. Výskum krajiny. Cesty. Regionalistika.
4. Iné

Z hľadiska jazykovej skladby diel sa táto knižnica vyznačuje bohatou inojazyčnou literatúrou. Okrem bežných cudzích jazykov ako románske, germánske, ugrofínske, slovanské a baltské sa vyskytujú aj knihy napísané v uralsko-altajských jazykoch (turečtina, uzbečtina, kirgizština, kazaština, tatárčina, azerbajdžanština, gruzínština). Vo viacerých prípadoch sa tá istá publikácia objavuje v niekoľkých kópiách. Bohatú kolekciu tvoria separáty rôznych vedných disciplín. Hodnotu celej zbierky umocňujú autogramy a venovania samotných autorov diel. Vo viacerých knihách zanechal svoj autogram aj sám prof. J. Blaskovics.

1. Všeobecnosti

V rámci tejto triedy boli publikácie zaradené do troch podtried – bibliografia, časopisy a publikácie periodického rázu, rukopisy a osobitne pozoruhodné knihy.

Bibliografické diela tvoria iba nepatrné percento knižničného fondu.

Druhú podtriedu reprezentujú troje ilegálne turecké noviny, jedny české noviny a publikácie periodického rázu (zborníky a odborné časopisy). Bádateľ má k dispozícii 86 druhov (jazykovedné, historické, orientalistické, literárne) v desiatich jazykoch.

K najväzácnejším knižným jednotkám „Blaskovicsovej knižnice“ patria rukopisy a osobitne pozoruhodné knihy. Delia sa na knihy písané latinkou a arabskými písmenami, pričom latinkou písané môžeme rozdeliť na staré tlače (vydané medzi rokmi 1663 – 1791) a tlače vydané v 19. storočí. Arabskými písmenami vyhotovené druhy tvoria dve kategórie: ručne písané a tlačené. Celoslovenskou raritou je slovník Krymsko-tatársko-ruský písaný na písacom stroji od Muzaffarova. Zvláštnu skupinu tvoria na stroji písané rukopisy buď už vydaných alebo ešte nepublikovaných diel (57 kusov, z nich niektoré sa vyskytujú vo viacerých kópiách). Prof. J. Blaskovics daroval do múzea rukopisy svojich najdôležitejších prác (Tárik-i üngürüş, Az érsekújvári ejálet török adóösszeírásai, Listiny Vysokej porty vo veci obsadenia Košíc, košickej a sedmohradskej dane v r. 1649-1672, Učebnica maďarčiny). Okrem jeho rukopisov zbierku dopĺňajú ďalšie kusy z oblasti turkológie, numizmatiky a jazykovedy od rozličných autorov.

2. Jazykoveda - Filológia - Krásna literatúra - Literárne vedy

K najbohatšej časti „Blaskovicsovej knižnice“ patria slovníky. 65 druhov rozmanitých slovníkov (výkladové a jazykovedné). Prevažná časť z nich je dvojjazyčná, ale vyskytujú sa aj trojjazyčné (srbsko-chorvátsko-ruský, rusko-karačevo-balkarský, rusko-kabardinsko-čerkeský). Najviac variácií má ruský jazyk – 47 variantov (napr. tuvinský, nogajský, nenecký, karakalpatský, jakutský, evenský, eržanský, baškírsky, admurtský, perzský, osetínsky, krymsko-tatársky, marijský, ujugurský, čuvačský a chindský). Dokonca je tu aj jeden japonsko-ruský slovník hieroglyfov.

Krásna literatúra je zastúpená poéziou, prózou, románmi, novelami, poviedkami, bájami, anekdotami a antológiou od významných tureckých, azerbajdžanských, kirgizských, uzbeckých a kazašských autorov. Niektoré diela sú preložené do maďarčiny, češtiny alebo slovenčiny.

Teórii literatúry, literárnej vede a technike literatúry sa venuje menší okruh kníh. Aj medzi nimi sa nachádzajú azerbajdžanské, tatárske, gruzínske a turecké exempláre. Jeden turecký separát je napísaný arabskými písmenami.

3. Zemepis - Výskum krajiny - Cesty - Regionalistika

V rámci podtriedy histórie, konkrétnejšie všeobecných dejín Európy (hlavne Maďarska) a Ázie (prevažne Strednej a Východnej Ázie), najviac titulov vyšlo v ruskom a maďarskom jazyku, ostatné jazykové oblasti sú slabšie zastúpené. Jedna kniha pochádza až z turkménskej oblasti.

4. Iné

V tejto triede sa nachádzajú všetky knižné jednotky nezaradené do horeuvedených tried (numizmatika, výročné správy, materiály z medzinárodných kongresov a hlavne neidentifikovateľné tituly).

Súčasťou knižnice sú aj podrobné mapy jednotlivých slovenských regiónov, faksimile 13-tich kusov osmanských písomností týkajúcich sa histórie dnešného Slovenska (konkrétne aj Nových Zámkov) a Maďarska v 16. a 17. stor. a súbor mikrofilmov v počte 83 kusov zachytávajúcich vzácne novoveké listiny.

Najcennejšími exemplármi „Blaskovicsovej knižnice“ sú jednoznačne orientálne rukopisy a staré európske a orientálne tlače. V knižnej zbierke sa tak vyskytujú orientálne rukopisy z rokov 1529 – 1920 i tlače vydané v rokoch 1796 až 1915.

Druhú skupinu vzácných prírastkov knižnice tvoria staré tlače. Zastúpené sú štyrmi exemplármi. Najstaršia tlač je od Jána Nadanyiho: *Florus Hungaricus. Sive Rerum Hungaricarum ab ipso exordio ad Ignatium Leopoldum deductarum Compendium* vydaná v r. 1663. Z roku 1754 pochádza kniha od Theodora Maria Rupprechta: *Notae Historicae in Iniversum Jus Canonicum ...* V r. 1782 bola vydaná publikácia, ktorej autorom je presbyter Ondrej Blaskovich de Blaskovcz: *Dissertationum Pars III ius Andautoniensium, et res Pannoniae Saviae Amplius inclustrantur anno aerae christianae MDCCLXXIX (1779)*. Posledným titulom v tejto skupinke je *Institutum Diplomatico-Historicum Inclyti Regni Hungariae Regnorumque, ac Provinciarum Sacrae Illius Coronae Juribus Obnoxiarum, Sublimioribus Auspiciis Excitatum Adumbrat, Nobilissimis Patriae Civibus* od Martina Juraja Kovachicha.

V knižnici prof. Blaskovicsa sa vyskytli aj európske tlače z 19. storočia. Sem možno zaradiť druhé vydanie publikácie Antona Gevay: *Versuch eines chronologischen Verzeichnisses der türkischen Statthalter von Ofen* (1841).

Medzi rodinné relikvie J. Blaskovicsa patrí bohato ilustrovaná modlitebná knižka po jeho pra-prababke: *A hétfájdalmu boldogságos szűz Mária nyomait követőknek menybe vezető Arany Koronája, ...* od otca Áts Benjamina vydaná v Pesti v r. 1858. Text je doplnený ilustráciami 12 náboženských výjavov.

Profesor Jozef Blaskovics

Profesor Jozef Blaskovics patril k veľikánom modernej orientalistiky v bývalom Československu. Narodil sa v r. 1910 v obci Imeľ (okres Komárno). Stredoškolské vzdelanie získal na gymnáziu u benediktínov v Komárne. Štúdium na učiteľskom ústave v Bratislave ukončil v r. 1931. V rokoch 1931 – 1943 pôsobil ako učiteľ na viacerých meštianskych školách. Po vojne študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Eötvösa Lóránda v Budapešti u Lajosa Feketeho. Neskôr zastával funkciu pomocného skladníka v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Tu získal podklady pre svoju neskoršiu prácu „*Arabische, türkische und persische Handschriften der Universitätsbibliothek in Bratislava*“. Koncom 40-tych rokov ukončil štúdium na Karlovej univerzite v Prahe, kde v r. 1950 získal doktorát za prácu „*Listiny Vysokej porty vo veci obsadenia Košíc, košickej a sedmohradskej dane v r. 1649-1672*“. Zaujímavosťou je, že pri prvom pokuse o prijatie na túto univerzitu neuspel pre zlú znalosť českého jazyka. Po štúdiu, už ako pracovník univerzity, bol v rámci katedry orientalistiky poverený vedením turkologických seminárov. Túto prácu vykonával až do odchodu do dôchodku. Ako učebnú pomôcku pre študentov zostavil dve odborné diela: Učebnicu turečtiny a *Dějiny nové turecké literatury*. Od roku 1957 bol čestným členom Tureckej Akadémie Vied. Ako hosťujúci profesor prednášal na istanbulskej univerzite. Zaoberal sa spracovávaním osmanských prameňov týkajúcich sa dejín Slovenska, jazykom, literatúrou a folklórom tureckého a maďarského národa. S Petrom

Rákosom bol poverený založiť katedru maďarčiny na Karlovej univerzite v Prahe. Po zriadení katedry zostavil učebnicu maďarčiny. Do slovenčiny a češtiny prekladal skvosty tureckej literatúry. K jeho najvýznamnejším prácam patria: Rimavská Sobota v dobe osmanského panstva, Az ujevári ejálet török adóösszeírásai, Tárih-i üngürüz Zomrel v Prahe v r. 1990.

Rukopis od Ibni Kemal Paşu /Ahmed ben Kemal/- príř. č. 39

Kniha je poškodená, bez väzby, rok vydania 935 podľa hidžry (h.) = 1529, rozmery 21,1 x 15,8 cm. Skladá sa z 15 fólií a obsahovo je rozdelená do siedmich kapitol. Nadpisy sú písané čiernou farbou, pričom začiatky textov sú zvýraznené červenými písmenami, ktoré niekedy dopĺňajú aj podčiarkovania červenou linkou. Po okrajoch niektorých fólií sú dopísané marginálne poznámky. Na niektorých listoch sú viditeľné znaky vodotlače.

Rukopis od Hamdiho: Yusuf Zulyhi (Jusuf a Zuleikba – romantický epos) – príř. č. 2325

Kniha je v dobrom stave, má hnedú koženú väzbu s chránidlom listov (miqlab) zdobeným rastlinným ornamentom, rok vydania 1590, výšku 18,8 cm. Úvodný text začína krásne zdobenou unvânou /iniciálkou/.

Celý text diela je orámovaný dvojitou čiernou čiarou s výplňou zlatej farby. Jednotlivé časti knihy a tituly nových kapitol sú rozdelené rámčekom. Text je po okrajoch komentovaný marginálnymi komentármi a poznámkami. Prvý list obsahuje poznámky, podpis, dátum (1211 h. – 1796 ?) a okrúhlu pečiatku. Na konci knihy je dolepený novší papier s poznámkami. Na papieri je viditeľná vodotlač.

